ئەو منداڵانەی
بێ باوك هاتنە دنیاوە

ئا : عەرعەر

ئەو نازەی کە هەموو کەسێك لە منداڵیدا پێویستی پێیەتی تاوەکو بەو هەست و سۆزەوە گەورە بێت کەپێی دەوترێت سۆزی باوکایەتی، بەشێوەیەك کە هەموو باوکێکێك ئامادەیە لە پێناوی خۆشبەختی منداڵەکەی هەموو قوربانییەك بە جەستەی خۆی بدات. ئایە ئەگەر منداڵێك لەو سۆزە بێبەش بێت دەبێت جیاوازی لە گەڵ منداڵانی ئاسایی کۆمەڵگادا هەبێت، یان نەبوونی ئەو سۆزە چ کاریگەرییەکی دەروونی لە لای ئەو منداڵە بێبەشبووانەی سۆزی باوکایەتی بەجێ هێشتبی ، یان نەبوونی ئەم سۆزە دەبێت کاریگەری کردبێتە سەر هەڵسوکەوتی ئەم منداڵانە.

نیگار محەمەد ئەمین یەکێکە لە منداڵانەی کە سێ مانگ دوای مردنی باوکی لە دایکبووە ئێستا خوێندکارە لە پۆلی شەشەمی ئامادەیی وتی" کاتیك گەورە بووم بیستم باوکم نییە پرسیارم لە کەس و کارم کرد وتیان باوکت ئەنفالە لەوکاتەوە ئاشنای وشەی ئەنفال بووم، کە رژێمی سەدام لە ساڵی ١٩٨٨ زۆر درندانە کەوتە گیانی ئەو خەڵکەو

هەموویانی ئەنفال کردو وتیان باوکی تۆش بەر ئەو شاڵاوە کەوتووە" نیگار دەڵێت "ئەنفال بەلای منەوە کارەساتێکی زۆر نامرۆڤانەو دڕندانە بوو کە دەرهەق بە گەلی کورد کرا، بڕوا ناکەم تا ئێستا کەس بتوانێ پێناسەی ئەنفال بکات"، ئاماژەی بۆ ئەوەش کرد بێجگە لەو وێنەیەی لەسەر کاخەز بۆی بەجێماوە هیچ وێنەیەکی تری لا دروست نەبووە، وتی من لەگەڵ منداڵانی تر جیاوازیم هەیە چونکە هیچ کەسێك ناتوانیت شوێنی باوکم بگرێتەوەو سۆزی باوکایەتم پێببەخشێت وتیشی "ژیانی بێباوکی وەك نەبوونی ئەندامێکی لەش وایە بەبەردەوام ئازارم دەدات و لە ژیانێکی بێماناو هەژاری و پڕ دەردەسەری و نا ئومێدی دەژین"، نیگار ئاماژەی بۆ ئەوە دەکرد کەتا ئێستا ئاوڕیان لێ نەدراوەتەوەو هاوکاری نەکراون بە پێی پێویست و هیچ کەس نەیتوانیووە لە نەهامەتییەکانیان کەم بکاتەوە، وتی" داواکارم لە حومەت لەمەودوا بتوانێ هاوکاریمان بکات و برینەکانمان سارێژ بکات و جێگای باوکمان بۆ بگرێتەوە.

شادییە ئیسماعیل ناسراو بە (ئیڤا)، بۆیە بەو ناوەوە ناسراوە چونکە لە کاتی پرۆسەکەدا لە ئیڤادا لە دایك بووە کاتێك خەڵکەکەیان رادەگواست لە دێهاتەکانەوە بۆ تۆبزاوەو نوگرەسەلمان، شادییە دەڵێت "کاتێك کە گەورە بوو وەکو زەنگێك بە گوێچەکەیاندا چرپاندم و پێیان وتم شتێك هەیە بەناوی ئەنفالەوەو چەندان کەسی لە گەنج و پیرو منداڵیان راگواستووەو کەس نازانێت چییان بەسەردا هێناون"، ئاماژەی بۆ ئەوکاتانەش کرد کە لە نێو قوتابخانەدا بووەو زۆرجار پرسیاری لە خۆی کردووە بۆچی باوکی نییەو بەلام پێیان دەوت باوکت ئەنفالە بۆیەش پێناسەی بۆ ئەنفال دەکردو وتی "ئەنفال لای من برینێکە هەرگیز سارێژ نابێت"، باسی ژیانی خۆی دەکرد و دەیوت من جیاوازییەکی زۆرم لەگەڵ منداڵانی تر هەیە، چونکە ئەوان بە نازی دادەو بابە گەورە بوون بەلام من لە نازی هەردووکیان بێبەش بوومە وتی "زۆربەی ژیانم بە چەرمەسەری و تاڵی دەگوزەرێنم چونکە کەس نەبووە دەستێکی باوکانە یان دایکانە بەسەرمدا بێنێت"، شادیە رەخنەی لە کارەکانی حکومەت دەگرت و دەیوت تا ئێستا حکومەتی هەرێم نەیتوانیووە کەمێك یارمەتیمان بدات و لە ژیانی بێنازیدا کەمێك یارمەتیدەرمان بێت.

ئارام حەسەن نەزر یەکێکی تر بووە لەو منداڵانەی کە شەش مانگ دوای مردنی باوکی لە دایك بووبوو ئێستا لە ناحییەی شۆرش نیشتەجێیە وتی "کاتێك چومە ناو هاوڕێیان و باس باوکییان کرد ئەو کاتە زانیم باوکم ئەنفالە لەو کاتەوە زانیم من کەسێك

دوورم لە سۆزی باوکایەتی و بێبەشم لەو سۆزەی خودا بە هەرکەسێکی بەخشیووە" ئاماژەی بۆ ئەوە کرد کە ژیانی بێ باوکی زۆر بە شێوەیەکی ناخۆش بەسەر بردووەو لە منداڵییەو تا ئێستا کە زۆربەی هۆکارەکان بۆ خراپی باری ئابووری ژیانیان دەگێڕایەوەو وتی "تا ئێستا هیچ کەسێك بە پێی پێویست یارمەتی نەداون" ، هێمای بۆ ئەوەش دەکرد کە ئێستا هیچ وێنەیەکی باوکی لەخەیاڵدا نییە جگە لە وێنەی کە لەماڵدا بەجێماوە، وتیشی "گومان لەوەدا نیە کە جیاوازی گەورە لە نێوان ژیانی ئێمەو ژیانی منداڵانی تردا هەیە، چونکە ئێمە هەر لەسەرەتاوە لە رووبەرووبونەوەی کێشەو گرفتەکانی ژیانماندا بووین و بۆ هەمیشەش وادەبین".

کەژاڵ محەمەد ئەمین یەکێکی ترە لەو منداڵە بێباوکانەو حەوت مانگ دوایی ئەنفالکردنی باوکی لە دایك بووەو خوێندکاری پۆلی پێنجەمی وێژەییەو وتی" لەو ساتەوەی ئەنفالم پێناسراوە، گەورەترین و دڵتەزێنترین کارەساتێکە کە هەرگیز لەبیرم لاناچێت بە تایبەت کاتێك زانیم باوکیشم ئەنفالە لەو ساتەوە هەستێکی تەواو ناخۆش لە ژیانمدا دروستبووە"، ئەو پێناسەی بۆ ئەنفال دەکرد و دەیوت" ئەنفال لای من دزینی سۆزی باوکایەتییە"، بەرووییەکی تەواو بێزارو پڕ لە خەمەوە دەیوت" رژێمی بەعس بە زۆر باوکمیان لێسەند و لە میهرەبانی و سۆزی ئەو بێبەشیان کردم"، هەروەك ئاماژەی بۆ ئەوش کرد کە لە نێو هاوڕێکانیدا بووەو باسیان لەوە کردووە، کە باوکییان بردوونی بۆ بازاڕو جلی بۆ کڕیون و وتی" لەو کاتەدا بێدەنگ دەبووم و هەندێك جاریش دەگریام و ئاواتە خواز بووم وەکو ئەوان باوکم هەبوایە"، هێمای بۆ ئەوە کرد، کە تەنها لە وێنەدا باوکی بینیوە، بەڵام بە پێی ئەو وەسفەی کە دایك و کەسە نزیکەکانی بۆیان باس کردووە وێنەیەکی وەها لە زیهنیدا دروست بووە کە لە شێوەی کەسایەتی باوکیدا بووە، تیشکی خستە سەر ئەوەش کە نەبوونی باوك بەشێکی زۆر لە کەسایەتی منداڵ دەبات، ئەمەش وادەکات هەمیشە ئەگەر بە رەنگیشدا بێت منداڵانی بێباوك لەو منداڵانەی کە باوکییان هەیە جیاوازبن، وتی" بەڵام من تا رادەیەك دایکم توانیوییەتی جێگای باوکمان بۆ بگرێتەوەو ئەگەر کەمێکیش بێت لە سۆزی ئەومان پێ ببەخشێت هەمیشە ژیانی خۆی لە پێناو ئێمەدا بەخت کردووە".

نیان عادل چوار مانگ دوای باوکی لە دایك بووە، وتی "رۆژێکیان لە کۆڵان یاریم دەکرد و یەك لە هاوڕێکانم رای کرد و وتی باوکم هاتەوە، منیش یەکسەر ئەوەم بە بیردا

هات بۆ من باوکم نییە؟ کاتێك لە دایکم پرسی وتی باوکت ئەنفالە، دواتر وشەی ئەنفالی بۆ رون کردمەوە ئیتر لەو کاتەوە ئاشنای کارەساتی ئەنفال بووم و زانیم باوکیشم یەکێکە لە قوربانیانی ئەنفال و منیش ئەو کەسەم کە بێبەشم لەو سۆزەو هەتا کۆتایی ژیانم کەسێك نییە پێی بڵێم باوە!!!" وتیشی "من هیچ وێنەیەکی باوکم لە خەیاڵمدا دروست نەبووە لەبەر ئەوەی بۆ چرکەیەکیش نەمبینیوە تابتوانم بە خەیاڵیش وێنەیەکم لادروست ببێت"، ئاماژەی بۆ ئەو جیاوازییە زۆرەش کرد کە لە نێوان ئەو و منداڵانی خاوەن باوك و دایکدا هەیەو وتی" جیاوازییەکی زۆر هەیە، چونکە ئەوان بە سۆزی دایك و باوك گەورە بوون، بەڵام ئێمە لە سۆزی باوکایەتی بێبەشین، کە ئەمەش لە رووی کەسێتییەوە کەلێنێکە لە ژیانمان"، وتیشی "نەبوونی باوك لە رووی مادیشەوە کاریگەری زۆری لەسەرم هەبووە، چونکە باوك هەموو پێویستییەکی منداڵ دابین دەکات، بەڵام من لەوە بێبەشم و ئەو ئەرکە لەسەر شانی خۆمدایە"، بە بێزاریشەوە دەیوت" هەر لە منداڵییەوە کەوتومەتە ناو جەنجاڵی ژیانەوەو حکومەتی هەرێمیش نەیویستووە رۆژێك لە رۆژان سۆزی باوکایەتی بە من ببەخشێت و بە من بڵێت راستە بەعس تۆی لە سۆزی باوکایەتی بێبەش کرد بەڵام ئەمڕۆ هەر کێشەیەکت هەیە ئێمە دەتوانین چارەسەری بکەین و هاوکاریت بکەین"